

Türkiye Gençlik Konulu Makaleler: Sistemik Bir İnceleme

A Systematic Review of Articles on Youth in Türkiye

Doç. Dr. Abdullah İNCE¹, Arş. Gör. Üsâme BALIKÇI², Doktora Öğrencisi Özge ALGÜL³

¹Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Sakarya
· abduallahince@sakarya.edu.tr · ORCID > 0000-0001-6135-5743

²Sakarya Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Sakarya
· usamebalikci@sakarya.edu.tr · ORCID > 0000-0002-6095-4151

³Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
· ozgealgul9@gmail.com · ORCID > 0000-0001-6104-5139

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 06 Ağustos/August 2024

Kabul Tarihi/Accepted: 16 Aralık/December 2024

Yıl/Year: 2024 | **Sayı – Issue:** 57 | **Sayfa/Pages:** 51-80

Atıf/Cite as: İnce, A., Balıkçı, Ü., Algül, Ö. "Türkiye Gençlik Konulu Makaleler: Sistemik Bir İnceleme"
Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 57, Aralık 2024: 51-80.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Özge ALGÜL

Yazar Notu/ Author Note: "Bu makale Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından desteklenen "Sakarya Gençlik Profili, Gençliğin Beklentileri ve Gençlik Hizmetlerinin Geliştirilmesi" projesi kapsamında üretilmiştir. Destekleri için Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanlığına teşekkür ederiz."

TÜRKİYE GENÇLİK KONULU MAKALELER: SİSTEMATİK BİR İNCELEME

ÖZ

Gençlik, 21. yy.da üzerinde en çok durulan yaşam dönemlerinden biridir. Ulusal ve uluslararası literatürde gençliği farklı açılardan inceleyen pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma, Türkiye literatürüne dayanarak sosyal bilimler kapsamında değerlendirilebilecek olan gençlik konulu bilimsel makaleleri konu edinmektedir. Çalışmanın hedefi akademik hakemli dergilerde yayınlanan Türkiye gençlik konulu makalelerini sistematik açıdan incelemektir. Bu doğrultuda “genç”, “gençlik”, “gençler”, “ergen”, “ergenlik”, “ergenler”, “üniversite”, “yükseköğretim”, “lise”, “beliren”, “Y kuşağı”, ve “Z kuşağı” anahtar kelimeleri kullanılarak, Türkiye’deki yayınlanan akademik hakemli dergilerin çoğunu barındıran DergiPark ve Google Scholar başta olmak üzere İSAM, Sobiad, Araştırmaz, TEİ, ERIC, Jstore, DOAJ gibi veri tabanlarında tarama gerçekleştirilmiştir. İlk taramada 7759 doküman tespit edilmiştir. Veri temizliği aşamasında ilgili olmayan çalışmaların elenmesinden sonra 6021 makaleden oluşan bir veri seti oluşturulmuştur. Veri setindeki makaleler araştırmacıların oluşturduğu akademik inceleme formu aracılığıyla incelenmiştir. Hakemli dergilerde yayınlanma, odağa gençlik konusunu alma, Türkiye gençliği üzerinde çalışma gibi temel kriterler çerçevesinde seçilen makaleler Microsoft Excel dosyası şeklinde hazırlanan inceleme formuna kodlanmıştır. Söz konusu veriler IBM SPSS Statistics 25 paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde yüzde ve frekans değerleri kullanılmıştır. Yapılan analizler neticesinde Türkiye’de gençlik konusuna ilginin 2002 yılından itibaren belirgin bir şekilde artmaya başladığı gözlemlenmiştir. Söz konusu gençlik çalışmalarında nicel yöntemi kullanan makaleler ağır basmaktadır. Gençliği inceleyen makalelerde öne çıkan temel konular eğitim, ruh sağlığı, sağlık, nüfus problemleri, tüketim, bağımlılık ve sosyal medya konularıdır. Ayrıca elde edilen bulgulara göre en çok incelenen gençlik kesimi yükseköğretim öğrencileri, en çok kullanılan veri toplama aracı ölçek ve en çok başvuru alan analiz yöntemi frekans ve yüzde analizidir. Türkiye’de gençlik konusunun nasıl ele alındığını sayısal veri ve oranlar ile ortaya koyan bu incelemenin, gelecekte bu konuyu çalışacak araştırmacılara bir fikir vermesi ve çalışmalarına ışık tutması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din Bilimleri, Sosyal Bilimler, Gençlik Araştırmaları, Sistematik İnceleme.

A SYSTEMATIC REVIEW OF ARTICLES ON YOUTH IN TÜRKİYE

ABSTRACT

Youth is one of the most emphasized life periods in the 21st century. Many studies in national and international literature examine youth from different perspectives. This study focuses on scientific articles on youth, which can be evaluated within the scope of social sciences based on the literature in Türkiye. The study aims to systematically analyse the Turkish youth articles published in academic refereed journals. In this direction, by using the keywords “young”, “youth”, “young people”, “adolescent”, “adolescence”, “adolescents”, “university”, “higher education”, “high school”, “emerging”, “Y generation”, and “Z generation”, a search was carried out in databases such as ISAM, Sobiad, Araştırmaz, TEI, ERIC, Jstore, DOAJ, especially DergiPark, and Google Scholar, which host most of the academic refereed journals published in Türkiye. In the first scan, 7759 documents were identified. After the elimination of irrelevant studies in the data cleaning phase, a data set consisting of 6021 articles was created. While analysing the articles in the data set, the academic review form created by the researchers, which allows the collection of bibliometric data in a numerical form, was used. These data were analysed using IBM SPSS Statistics 25 package program. Percentage and frequency values were used in the analysis of the data. As a result of the analyses, it has been observed that the issue of youth in Türkiye has attracted increasing attention since 2002. In those youth studies, articles using quantitative methods are predominant. The main topics that stand out are education, mental health, health, population problems, consumption, addiction, and social media. In addition, according to the findings obtained, the most studied youth segment is higher education students, the most used data collection tool is scale, and the most used analysis method is frequency and percentage analysis. It is expected that this study, which reveals how the youth issue is handled in Türkiye with numerical data and ratios, will give an idea to researchers who will study this issue in the future and shed light on their studies.

Keywords: Religious Science, Social Science, Youth Research, Systematic Review.

GİRİŞ

Bu çalışmada Türkiye’de sosyal bilimler alanında kaleme alınan gençlik konulu makalelerin sistematik analizi yapılacaktır. Gençlik, bireyin görünüşü, fizyolojisi, eğilimleri, bilişsel yetenekleri vb. noktalarda en ciddi dönüşümlerin deneyimlendiği yaşam evresidir.^[1] Ayrıca gençlik, kişiliğin şekillenmeye başladığı yani kişinin kendisine özgü duygu, düşünce, tutum ve davranış geliştirdiği bir dönemdir.^[2] Zikredilen bu iki özelliği dolayısı ile gençlik dönemi en çok incelenen yaşam dönemlerinden biri olmuştur. Gençlik dönemi genel olarak çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak kabul edilmektedir. Fakat gençliği betimlemede kullanılan bedensel ve cinsel gelişim gibi özelliklerin (ırk, iklim, beslenme vb.) bireysel şartlara bağlı olması, gençlikten yetişkinliğe geçişi belirleyen eğitim sürelerinin uzaması, işe başlama ve evlilik yaşının gecikmesi gibi unsurlar, gençlik döneminin kapsamını netleştirmeyi zorlaştırmaktadır.^[3] Bazılarına göre bu yaş aralığı 12-24; bazılarına göre 12-26; bazılarına göre ise 15-29’dur.^[4] Örnek vermek gerekirse gençlik dönemini değerlendirirken MEB 12-24 yaş aralığını, BM, UNESCO ve Dünya Bankası gibi kuruluşlar 15-24 yaş aralığını dikkate almaktadır. Bununla birlikte bazı Avrupa Birliği raporlarına göre gençlik dönemi 15-29 yaş aralığı olarak değerlendirilmiştir.^[5] TÜİK’in İstatistiklerle Gençlik raporlarında ise gençlik döneminin değerlendirilmesinde 15-24 ve 15-29 olmak üzere iki farklı yaş aralığı dikkate alınmıştır.^[6] Buna karşın Gençlik ve Spor Bakanlığı, gençlik politikalarının hedef grubu olarak, 14-29 yaş aralığında bulunan bireyleri kabul etmiştir.^[7]

Anlaşılan o ki farklı bakış açılarına göre gençlik döneminin en erken başlangıç yaşı 12 iken en son bitiş yaşı 29’dur. Bu yaş aralığı (12-29) Ericson’un psikososyal gelişim dönemlerinden rol kargaşasına karşı kimlik arayışı ve yalnız kalmaya karşı yakınlık kurma evrelerine^[8] Freud’un psikoseksüel gelişim dönemlerinden genital aşamaya; Piaget’in bilişsel gelişim dönemlerinden formal işlem aşamasına^[9] ve Havighurst’un gelişim görevleri sınıflandırmasından ergenlik ve genç yetişkinlik

[1] James F. Adams, *Ergenliği Anlamak: Ergen Psikolojisinde Güncel Gelişmeler* (Ankara: İmge Kitabevi, 1995), 13, 82-84, 111, 185-189.

[2] Adams, *Ergenliği Anlamak: Ergen Psikolojisinde Güncel Gelişmeler*, 156-162, 225-226.

[3] Jeffrey Jensen Arnett, “Emerging Adulthood: A Theory of Development from the Late Teens through the Twenties.”, *American Psychologist* 55/5 (2000), 469-470. Bu makalesinde Arnett, yetişkinliği tanımlayan bazı özelliklerin sanayileşme sürecinde değişime uğradığından ve gençliği tanımlayan -Ericson, Levinson ve Keniston gibi farklı gelişim kuramları olduğundan bahsetmektedir. Buradan gençlik döneminin tam bir tanımı ve sınırını vermenin zor olduğu anlaşılmaktadır.

[4] Nazlı Tutku Kalfa, *Gençlik Dönemi İnanç Gelişimi ve Eğitiminde Etkili Olan Faktörler Üzerine Nitel Bir Araştırma* (Bursa: Uludağ Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019), 15.

[5] Bekir S. Gür vd., *Türkiye’nin Gençlik Profili*. (Çankaya, Ankara: SETA, 1. Baskı., 2012), 15.

[6] Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), “İstatistiklerle Gençlik 2022” (Erişim 2 Mayıs 2024).

[7] Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB), *Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi* (2013), 4.

[8] Hatice Ergin-S. Armağan Yıldız (ed.), *Gelişim Psikolojisi* (Nobel Akademik Yayıncılık, 2015), 10.

[9] Doğan Cüceloğlu, *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları* (Remzi Kitabevi, 2021), 335.

dönemlerine^[10] tekabül etmektedir. Gençliği ifade eden yaş aralığının uzun olması farklı gelişim görevlerini merkeze alan bazı kuramlar açısından (Ericson, Havighurst gibi) gençlik döneminin iki evreye denk gelmesi gibi bir netice doğurmuştur. Bunun nedeni muhtemelen her kuramın merkeze aldığı gelişim görevine göre gençlik tanımının değişmesi ayrıca zaman içerisinde çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecinin uzamasıdır.

Modern akademik literatür içerisinde gençlik üzerine yapılan ilk araştırma tespit edilebildiği kadarıyla G. Stanley Hall'a (ö.1924) aittir. Gençlik araştırmaları açısından bu önemli bir anlama sahiptir. Zira Hall ilk doktor unvanlı psikolog ve en köklü akademik topluluklardan biri olan *Amerikan Psikoloji Topluluğu*'nun kurucusudur.^[11] Bu anlamda akademik literatür içerisinde insan ve toplum bilimlerinin bir uzmanlık alanı olarak ortaya çıktığı bir döneme tekabül etmesi açısından gençlik araştırmalarının akademide köklü bir geçmişe sahip olduğu söylenebilir.

Hall'un söz konusu araştırması 1904 yılında "Ergenliğin Psikolojisi ve Onun Fizyoloji, Antropoloji, Sosyoloji, Cinsellik, Suç, Din ve Eğitim ile İlişkisi"^[12] başlığıyla iki cilt olarak yayınlanmıştır. Eserin yayın yılına bakılırsa gençlik dönemi araştırmaları ancak 20.yy'ın başlarında ortaya çıkmıştır. Bunun birçok nedeni olabilir. Muhtemel nedenlerden biri Orta Çağ'ın sonlarına kadar çocukluktan yetişkinliğe geçişin bir anda gerçekleştiği düşünülürken, modern dönemin sanayi, eğitim ve teknoloji devrimleri sebebiyle bu geçiş sürecinin uzamasıdır. Sanayileşme öncesi dönemde çocuklar fiziksel yeteneklerinin elverdiği en erken dönemde hayatta kalma mücadelesine katkıda bulunmak zorundayken, modern dönemde sanayi ile birlikte meslek eğitimi ihtiyacı doğmuş, eğitim süreleri artmış^[13] buna bağlı olarak da yetişkinliğe adım atma süreci uzamıştır. Nitekim Jones'ın da ifade ettiği gibi endüstri öncesi toplumlarda yetişkinliğe atılan ilk adımın belirli bir tanımı ve töreni varken endüstri toplumlarında yetişkinliğe geçiş süreci hem belirsiz hem de karmaşık bir hâle gelmiştir.^[14] Zira modern dönemde, 'yetişkinliği karakterize eden aile kurma ve iş edinme gibi görevler'[15] ertelendiği için yetişkinliğe geçiş süreci olan gençlik dönemi uzamıştır.

[10] Robert J. Havighurst, *Developmental Tasks and Education* (McKay, 1974).

[11] Ergin-Armağan Yıldız, *Gelişim Psikolojisi*, 98.; Duane P Schultz-Sydney Ellen Schultz, *Modern Psikoloji Tarihi*, çev. Yasemin Aslay (İstanbul, 2020), 319.

[12] G.S. Hall, *Adolescence its Psychology and its Relations to physiology, Anthropology, Sociology, Sex, Crime, Religion and Education* (New York: Appleton and Company, 1904).

[13] Helmut Fend, "The Historical Context of Transition to Work and Youth Unemployment", *Youth Unemployment and Society*, ed. Anne C. Petersen-Jeylan T. Mortimer (Cambridge University Press, 1994), 80-81.

[14] Gill Jones, "Integrating Process and Structure in the Concept of Youth: A Case for Secondary Analysis", *The Sociological Review* 36/4 (Kasım 1988), 706.

[15] Fend, "The Historical Context of Transition to Work and Youth Unemployment", 77.

Gençlik döneminin uzamasına bağlı olarak gençler, bilimsel araştırma literatüründe daha çok yer edinmiş ve gençliği inceleyen araştırma sayısı ciddi bir yekûn oluşturmaya başlamıştır. Öyle ki sadece gençlik konulu makalelere tahsis edilen *Journal of Adolescence* (1978) ve *Children and Youth Services Review* (1979) gibi bilimsel araştırma dergileri kurulmuştur.[16] Artan gençlik literatürünün bir yansıması olarak Türkiye’de de “Milli Kültür ve Gençlik Sempozyumu”[17] gibi bilimsel toplantılar düzenlenmiş, gençliği konu edinen *Türkiye’nin Gençlik Profili* gibi araştırma raporları[18] hazırlanmış ve *Gençlik Araştırmaları Dergisi* (2013)[19] kurulmuştur. Türkiye açısından gençlik döneminin bir önemi de Avrupa ülkeleri içerisinde en yüksek genç nüfus oranına sahip olmasıdır. Türkiye İstatistik Kurumunun yayınladığı *İstatistiklerle Gençlik*[20] raporuna göre 2022 yılında Avrupa’da genç nüfusun toplam nüfus içerisindeki oranı %16,2 iken Türkiye’de bu oran %22.9’dur. Dolayısıyla gençlik dönemi Türkiye ölçeğinde önemli bir yaşam dönemi aynı zamanda önemli bir araştırma konusudur.

Türkiye’de gençlik konulu literatüre dair farklı alanlardan birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bazıları bir alana yönelik genel bir inceleme ya da belli bir konudaki çalışmaları ele alan incelemeler şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Özellikle literatür taraması şeklinde gerçekleştirildiği görülen bu çalışmalarda belli bir konuya dair daha önce yayınlanan tezler ya da makaleler taranmış ve çalışmalar türleri, odaklandıkları temel noktalar ya da bulguları üzerinden değerlendirilmiştir.[21] Bunlara ek olarak belli bir konu özelinde bibliyografya çalışmaları da bulunmaktadır.[22] Ancak akademide gençlik konusuna bütüncül olarak bakan

[16] Duncan Lindsey, “Editorial Statement”, *Children and Youth Services Review* 1/1 (1979), 1-5; Roger L. Shapiro, “The Adolescent, The Therapist and The Family: The Management of External Resistances to Psychoanalytic Therapy of Adolescents”, *Journal of Adolescence* 1/1 (1978), 3-10.

[17] Gazi Üniversitesi (GÜ), *Milli Kültür ve Gençlik Sempozyumu* (Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları, 1985).

[18] Gür vd., *Türkiye’nin Gençlik Profili*.

[19] Gençlik Araştırmaları Dergisi (GAD), “*Gençlik Araştırmaları Dergisi*” (Erişim 24.09.2024).

[20] TÜİK, “İstatistiklerle Gençlik 2022».

[21] Kader Cansu Abay, “Türk Din Psikolojisi Çalışmalarında ‘Ergenlik Dönemi Dinsel Gelişimi’ Literatürü (1963-2020) Üzerine Bir Araştırma”, *Türk Din Psikolojisi Dergisi* 2 (2020), 161-220; Yılmaz Bayar, “Türkiye’deki Üniversite Öğrencilerinin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı: Literatür Taraması”, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 7/1 (2019), 123-142; Güney Nair, “Gençlik Şiddeti Konusunda Son On Yılda Ülkemizde Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Tematik Açısından Değerlendirilmesi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 18/72 (2019), 1902-1945; Elvan Okutan-Malike Göncü Akbaş, “15-24 Yaş arası Öğrencilerin Kariyer Kaygılarını İncelemeye Yönelik Literatür Araştırması”, *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 7/1 (2019), 33-41; Murat Sucu, “İşletmelerin Z Kuşağı Bireylerini İstihdam Ederken Dikkate Almaları Gereken Konular: Bir Literatür Araştırması”, *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi* 5/3 (2021), 848-867.

[22] Recep Kaymakcan-İbrahim Aşlamacı, “İmam-Hatip Liseleri Literatürü Üzerine Bibliyografik Bir İnceleme”, *Değerler Eğitimi Dergisi* 9/22 (2011), 71-101; Fatma Odabaşı, “Gençlik Din Sosyolojisi Üzerine Bibliyografik Bir Değerlendirme”, *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8/2 (2021), 1183-1216.

çalışmalar oldukça azdır. Bu konuda Yaman'ın^[23] “Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010” başlıklı çalışması ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada gençlik araştırmaları noktasında araştırmacılara rehberlik etmek amacıyla gençlik konulu kitap, makale ve tezler yıllara ve konulara göre tasnif edilmiştir. Bibliyografik derlemelerin bir örneği de İnce'nin^[24] “Türkiye Gençlik Makaleleri Bibliyografyası (1953-2021)” başlıklı çalışmasıdır.

Gençlik literatürüne dair yukarıda bahsedilenlere ek olarak dikkat çeken bir diğer önemli tür de sistematik derleme çalışmalarıdır. Bu çalışmalarda literatür taramasından farklı olarak amaca yönelik daha spesifik araştırma kriterleri belirlenmiş ve belirlenen kriterlere uyan çalışmalar amaç, model, yöntem, araç, örneklem ve bulgular gibi farklı açılardan incelenmiştir.

Tekin Kaya ve Örsal üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına yönelik davranışlarını hangi faktörlerin etkilediğini ortaya çıkarmak amacıyla bir sistematik derleme çalışması gerçekleştirmiştir. Çalışmada ulusal veya uluslararası hakemli bir dergide yayınlanma, örneklemin üniversite öğrencileri olması ve yaşlı ayrımcılığına yönelik tutum ve davranışlarını belirlemeye yönelik çalışmalar olması gibi temel kriterler belirlenmiştir ve kriterlere uyan 11 çalışma araştırma türü, örneklem, amaç, kullanılan ölçekler ve sonuçlar açısından incelenmiştir.^[25] Taşkırmaz ve Bal üniversite öğrencilerin duygusal zekâları ve yılmazlıkları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bir sistematik inceleme yapmışlardır. Hakemli dergide yayınlanma, üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilme, öğrencilerin duygusal zekâları ve yılmazlıkları arasındaki ilişkiyi araştırma gibi temel kriterlere göre seçilen 16 çalışma, tasarım, örneklem özellikleri, ölçekler ve bulgulara göre incelenmiştir.^[26] Dost ve Esin üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivite davranışları geliştirme programlarının etkisini inceleyen çalışmaları sistematik olarak gözden geçirmişlerdir. Sağlıklı beslenme ve fiziksel aktivite programlarının etkisini inceleme, deneysel türde ve belli tarihler arasında gerçekleştirilme temel kriterlerine uygun 11 makale örneklem, araştırma amacı, müdahale türü, değişkenler, ölçüm araçları ve sonuçlara göre incelenmiştir.^[27]

[23] Ömer Miraç Yaman, *Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010* (Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, 2010).

[24] Abdullah İnce, *Türkiye Gençlik Makaleleri Bibliyografyası (1953-2021)* (Konya: NEÜ Yayınları, 2022).

[25] Nedret Tekin Kaya-Özlem Örsal, “Türkiye’de Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığı Davranışlarını Etkileyen Faktörler: Sistematik Derleme”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 6/67 (2018), 540-557.

[26] Mehmet Taşkırmaz-Canan Gamze Bal, “Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekâları ve Yılmazlıkları Arasındaki İlişki: Sistematik İnceleme”, *Kastamonu Education Journal* 28/4 (2020), 1759-1769.

[27] Ayşe Dost-Melek Nihal Esin, “Üniversite Öğrencilerinde Sağlıklı Beslenme ve Fiziksel Aktivite Davranışları Geliştirme Programlarının Etkisi: Sistematik Derleme”, *Göbeklitepe International Journal Of Health Sciences* 4/6 (2021), 189-200.

Dursun ve Gamsız Tunç ergenler ve genç yetişkinlere yönelik gerçeklik terapisine dayalı hazırlanan grup müdahaleleri sistematik olarak incelemiştir. Grup müdahale programını, programın içeriğini ve özelliklerini içerme ve etkililiğini inceleme, ergenler ve genç yetişkinler üzerinde gerçekleştirilme gibi temel kriterlerine uygun toplam sekiz tez ve makale araştırma grubu, deseni, müdahale türü, programın özellikleri, ölçme araçları ve sonuçlar açısından incelenmiştir.^[28] Yıldız ve arkadaşları ortaokul ve lise düzeyinde matematiksel kavram yanlışlarına yönelik yürütülen çalışmaları sistematik olarak derlemiştir. Konu ile ilgili yürütülmüş olma, 5-12. sınıf düzeyindeki konu alanlarını içeriyor olma ve belli tarihler arasında yürütülmüş olma temel kriterlere uygun toplam 46 tez ve makale konu alanları ve yöntemsel eğilimlerine göre incelenmiştir.^[29]

Gençliği ele alan sistematik çalışmaların yoğunlukla eğitim ve sağlık alanında sınırlı konular ve sınırlı bir örneklem ve dolayısıyla az sayıda araştırma etrafında şekillendiği görülmektedir. Bu durum literatürde gençliğe dair genel anlamda tüm konuları ele alan ve geniş tarih aralığında sistematik olarak inceleme yapan çalışmaların eksik olduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda Türkiye’de sosyal bilimler alanındaki gençlik konulu makaleleri inceleyen bu çalışmada, gençlik üzerine yazılmış bilimsel makalelerin sistematik olarak değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Çalışmada, araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenen kriterlere uygun makaleler incelenmiştir. Sistematik inceleme kapsamında aşağıdaki araştırma sorularına (AS) yanıt aranmıştır:

- AS1) Türkiye’de gençlik konulu bilimsel makaleler yıllara, yayımlandığı kurumlara ve disiplinlere göre nasıl bir performans dağılımı ve değişimi göstermiştir?
- AS2) Türkiye’de gençlik konulu bilimsel makalelerde incelenen temel konular nelerdir? Sıkça çalışma konusu olan ya da daha az ele alınan konular nelerdir?
- AS3) Türkiye’de gençlik konulu bilimsel makalelerde yazarlar ele alınan temel konuya hangi perspektiften yaklaşmışlardır?

[28] Asiye Dursun - Özge Gamsız Tunç, “Ergenler ve Genç Yetişkinlere Yönelik Gerçeklik Terapisine Dayalı Grup Müdahaleleri: Sistematik Gözden Geçirme”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 22/3 (2021), 2323-2346.

[29] Bahadır Yıldız vd., “Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Matematiksel Kavram Yanlışlarına Yönelik Türkiye’de Yapılan Çalışmaların Sistematik Derlemesi”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 17/3 (2021), 535-556.

AS4) Türkiye’de gençlik konulu bilimsel makalelerin inceledikleri toplumsal kesim ve gençlik dönemi hangisidir? Çalışmalarda ön plana çıkan veya ihmal edilen bir gençlik dönemi var mıdır?

AS5) Türkiye’de gençlik konulu bilimsel makalelerde hangi araştırma yöntemleri kullanılmış, veriler nasıl toplanmış ve analiz edilmiştir? Bu yöntemler ne sıklıkla tercih edilmiştir?

AS6) Türkiye’de gençlik konulu bilimsel makalelerin özgün değerleri nasıl tanımlanmıştır?

Türkiye’de en çok irdelenen konulardan biri olan gençliğe dair çalışmaların yukarıdaki sorular çerçevesinde sistematik olarak incelenmesi, akademiye gençlik konusunun başlangıçtan günümüze nasıl ele alındığı noktasında alanın paydaşlarına bütüncül bir perspektif sunacaktır.

1. YÖNTEM

1.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma betimsel tarama modelinde yapılandırılmıştır. Sistematik inceleme yönteminin kullanıldığı bu çalışmada veri toplama süreçlerinde doküman incelemesine başvurulmuştur.

Anlatı incelemesi (narrative review), meta analiz (meta-analysis), bibliyometrik analiz (bibliometric review) ve model incelemesi (patent review) gibi literatür değerlendirme yöntemlerinden biri olan sistematik inceleme (systematic review)^[30], bir konu hakkındaki belirli araştırma sorularına cevap bulmak amacıyla, konu üzerine yapılmış çalışmaların belirlenen kriterlere uygun olarak sistemli ve tarafsız bir şekilde değerlendirilmesini ifade etmektedir. Bu şekilde bir inceleme, araştırma sorusuna yönelik tüm kanıtların toplandığı bir kaynak oluşturmaktadır. Yöntem, konuya dair tüm bilgileri toplamanın yanı sıra kaynakları kapsamlı bir şekilde taramayı ve belirli ölçütler sonucunda kapsama giren çalışmaları sentezlemeyi içerir. Açık ve tekrarlanabilir özellikte kurgulanması gereken bu inceleme, kapsama giren verilerin kalitesini ve geçerliliğini değerlendirmeye fırsat vermektedir.^[31] Özellikle akademik çalışmalarda nicelik olarak büyük bir artışın görüldüğü, içeriklerin oldukça genişlediği ve farklılaştığı günümüzde çalışmaların sistematik bir şekilde incelenmesi ve şeffaf olarak sentezlenmesi önemli görülmektedir.^[32]

[30] Ayodeji Amobonye vd., “Writing a Scientific Review Article: Comprehensive Insights for Beginners”, *The Scientific World Journal*, (2024), 1-13.

[31] Nursan Çınar, “İyi Bir Sistematik Derleme Nasıl Yazılmalı?”, *Online Turkish Journal of Health Sciences* 6/2 (2021), 311-313.

[32] Ayşe Yıldız, “Bir Araştırma Metodolojisi Olarak Sistematik Literatür Taramasına Genel Bakış”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 22/Özel Sayı 2 (2022), 367-386.

1.2. Veri Kaynaklarının Belirlenmesi

Araştırmada incelemeye alınacak makalelere çalışmanın amacına uygun olarak bilimsel makaleleri kataloglayan ulusal ve uluslararası indeksler ve veri tabanları üzerinden ulaşılmıştır.

1. Aşama (Veri Toplama): İlk olarak hangi veri tabanlarında tarama yapılacağına ve aramalarda hangi anahtar kelimelerin kullanılacağına karar verilmiştir. Bu aşamada Türkiye’de yayınlanan akademik hakemli dergilerin çoğunu barındıran DergiPark ve Google Scholar başta olmak üzere İSAM, Sobiad, Araştırmaz, TEİ, ERIC, Jstore, DOAJ, İnforma World, EBSCOhost, Index Islamicus, Index Copernicus, Web of Science ve ISI veri tabanları taranmıştır.

Taramalarda hangi anahtar kelimelerin kullanılacağına karar vermek için öncelikle bahsi geçen veri tabanlarında ön aramalar yapılmış ve bir makalenin başlığında, anahtar kelimelerinde ya da özetinde en çok karşılaşılan kelimeler belirlenmiştir. Sonuç olarak “genç”, “gençlik”, “gençler”, “ergen”, “ergenlik”, “ergenler”, “üniversite”, “yükseköğretim”, “lise”, “beliren”, “Y kuşağı”, ve “Z kuşağı” anahtar kelimeler olarak belirlenmiştir.

İlk taramada, belirlenen anahtar kelimeleri içeren Türkçe makaleler listeye alınmıştır. Bu aşamada listeye eklenecek makaleler üzerinde detaylı bir inceleme yapılmaya da çalışmanın konusuyla ilgili olmadığı açıkça belli olan makaleler bu listeye dahil edilmemiştir. Örneğin; orman mühendisliği alanında genç bitkiler üzerine yapılan çalışmalar ya da genç bir bireyde görülen hastalığa dair doğrudan tıp alanına yönelik olgu sunumu gibi çalışmalar araştırma dışı bırakılmıştır. Ancak tıp alanında olsa da gençlerin ruh sağlığı, sağlığı etkileyen faktörler vb. konulu makaleler listeye dahil edilmiştir. Bu şekildeki ilk tarama sonucunda 7759 makaleye ulaşılmıştır. Bu makaleler listeye eklenirken yayın yıllarına göre her birine bir kod verilmiştir. Örneğin 2017 yılı için listeye eklenen ilk makale “2017-1”, 2020 yılı için eklenen bininci makale ise “2020-1000” şeklinde kodlanmıştır.

2. Aşama (Veri Ön İzleme): Araştırmaya dahil edilecek çalışmaların belirlenmesi için ikinci olarak makale künyeleri gözden geçirilmiştir. Bu aşamada listeye iki ya da daha fazla kez eklenen çalışmalar ve araştırma konusu ile ilgili olmadığı halde gözden kaçırılarak listeye girmiş çalışmalar elenmiştir. Bu eleme sonucunda kalan 7631 makale esas incelemeye alınmıştır.

3. Aşama (Veri Temizleme): Araştırmada yer alacak makalelere nihai olarak karar verebilmek ancak esas inceleme sırasında mümkün olmuştur. Her makalenin tek tek okunup incelendiği bu üçüncü aşamada araştırmanın amaçları doğrultusunda belirlenen kriterlere göre elemeler yapılmıştır. Öncelikli kriter, çalışmanın odağında gençlik konusunun olmasıdır. Bu doğrultuda başlığında, özet kısmında ya

da anahtar kelimelerinde gençliğe dair bir ifade bulunup listeye girmesine rağmen odak noktası gençlik olmayan çalışmalar elenmiştir. Araştırmada yalnızca Türkçe makalelerin incelenmesi hedeflendiğinden yabancı dillerde yazılmış makaleler elenmiştir. Tür bakımından sadece hakemli dergi makaleleri inceleneceğinden hakemli dergilerde yayınlanmayan makaleler ya da sempozyum bildirimleri, kitap incelemeleri gibi farklı türlerdeki yayınlar da araştırma kapsamı dışına çıkarılmıştır. Araştırmada Türkiye gençliği üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi hedeflendiğinden örnekleme farklı ülkelerdeki yabancı gençlerden oluşan makaleler de elenmiştir. Yine örnekleme açısından incelenmesi hedeflenen yaş aralığında bir örnekleme sahip olmayan çalışmalar da kapsam dışında kalmıştır. Bunlara ek olarak tam metnine erişilemeyen ya da metninde eksiklik olan makaleler de elenmiştir.

Makalelerin listeden çıkarılması için en az iki araştırmacının gözden geçirmesine dikkat edilmiştir. Bunun için makaleyi inceleyen araştırmacı inceleme formunda elenmesini düşündüğü makalenin yanında eleme sebebini kısaca belirtmiş (dili İngilizce, konuyla ilgili değil, sempozyum bildirisi vb.) ve bir diğer araştırmacı da işaretli makaleyi inceleyip elenmesi noktasında hemfikir olduğunda makale listeden çıkarılmıştır. Bu şekilde bir eleme sonucunda nihai olarak 6021 makale incelemeye alınmıştır.

1. 3. Veri Toplama Aracı

Makalelerin incelenmesinde araştırmacılar tarafından oluşturulan akademik inceleme formu kullanılmıştır. Form, Microsoft Excel programında hazırlanmıştır. Formun hazırlanmasında aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

- i) İlk olarak araştırmacılar bilimsel araştırma yöntemleri üzerine okumalar ve dersler yapmış ve çalışmanın amaçları doğrultusunda bir literatür taraması yapılmıştır. Literatürdeki benzer çalışmalardan hareketle inceleme maddeleri, temalar, kodlar ve kriterler belirlenmiştir. İncelenen kaynaklar içinde Meydan'ın^[33] “Akademide Değerler Eğitimi (Tezler ve Makaleler/1989-2017)” başlıklı çalışması başat çalışmalardan biri olmuştur.
- ii) İkinci olarak belirlenen inceleme maddeleri gözden geçirilmiş, konu ile ilgili olarak yeni maddeler eklenmiş, maddeler araştırmanın amacı doğrultusunda düzenlenmiş ve ilk taslak form oluşturulmuştur. Form, ayrıca uzman görüşüne sunulmuş ve gelen öneriler doğrultusunda yeni taslak form oluşturulmuştur.
- iii) Formun uygulamaya konulması için pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışmanın ilk aşamasında her araştırmacı bağımsız olarak listeden rastgele seçtiği

^[33] Hasan Meydan, *Akademide Değerler Eğitimi (Tezler ve Makaleler/1989-2017)* (Değerler Eğitimi Merkezi, 2019).

beş makaleyi incelemiştir. Forma ilk kodların girilmesinin ardından girilen tüm kodlar tek tek değerlendirilmiş ve üzerinde uzlaşa sağlanmayan maddeler revize edilmiştir. Böylece makale kodlama noktasında araştırmacılar arasında ortak bir dil oluşturulmaya çalışılmıştır.

- iv) Pilot çalışmanın ikinci aşamasında her araştırmacı bağımsız olarak listeden rastgele seçilen on adet makaleyi incelemiş ve forma işlemiştir. İşlenen makaleleri bir başka araştırmacı, gruptan bağımsız olarak gözden geçirmiş ve uzlaşa sağlanmayan maddeleri işaretlemiştir. Bu maddeler tekrar tartışılmış ve uzlaşa kriterleri belirlenmiştir. Formda ayrıca belirlenen kategoriler içine girmeyecek makalelerle karşılaşma ihtimali düşünülerek her madde için bir “diğer” seçeneği eklenmiştir. Analiz sürecinde bu seçeneğe yazılanlar göz önüne alınarak frekans yoğunluklarına göre gerektiği durumlarda yeni kategoriler açılmıştır.^[34]

1. 4. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri toplama süreci 2022 Mart-2023 Ekim aralığında gerçekleştirilmiştir. İnceleme sürecinde her makale akademik inceleme formunda belirlenen kriterlere göre araştırmacılar tarafından incelenmiştir. İncelemeler yapılırken makalede doğrudan yazarın belirttiği bir durum varsa ona tabi kalınmıştır. Çıkarım yapmak gereken durumlarda belirlenen kriterler dikkate alınarak araştırmacı tarafından uygun görülen şekilde kodlama yapılmıştır. Özellikle makalenin perspektifi noktasında makalenin amaçları, araştırma soruları, kullandığı kaynaklar vb. içeriklere göre genel bir çıkarım yapılmıştır. Yine aynı şekilde özgün değer noktasında da doğrudan bir açıklama varsa ona tabi kalınırken makalenin özgün değerinin açıkça yazılmadığı durumlarda ilk etapta “özgün değer belirtilmemiş” seçeneği işaretlenmemiş, makaledeki ifadelerden çıkarım yapılmaya çalışılmıştır. İnceleme formunda bazı maddeler için birden fazla seçenek işaretlemeye fırsat verilmiştir. İnceleme sürecinde mümkün olduğunca tek ve ortak bir madde işaretlenmeye ve böylece maddeler saflaştırılmaya çalışılmışsa da bunun mümkün olmadığı durumlarda iki ya da daha fazla seçenek işaretlenmiştir. Belirlenen kategorilere uymayan durumlar için “diğer” seçeneği kullanılmıştır.

1. 5. Verilerin Analizi

Veri analizi sürecinde nicel yöntemlerden faydalanılmıştır. Makalelerden toplanıp Excel formatındaki akademik inceleme formuna işlenen veriler IBM SPSS Statistics 25 paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde yüzde ve frekans değerleri kullanılmıştır. İncelenen verilerin görselleştirilmesinde Excel programının grafikler özelliğinden faydalanılmıştır.

[34] Belirtilen aşamalardan geçerek son hali verilen akademik inceleme formuna ait görseller ekte yer almaktadır.

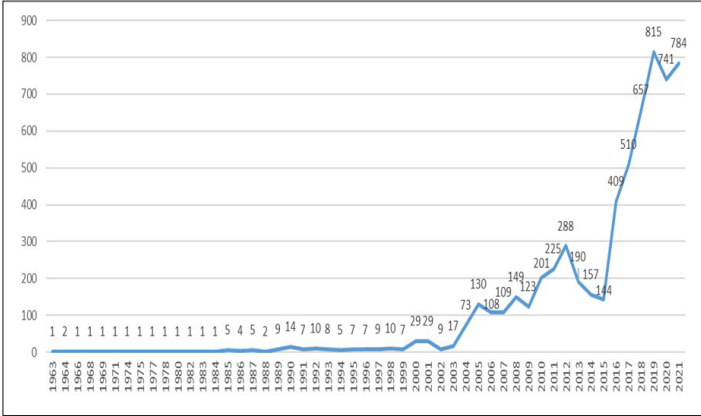
1. 6. Geçerlik ve Güvenirlilik

Araştırmada bireysel kanaatlerden kaçınmak ve mümkün olduğunca ortak bir araştırma yöntemi takip etmek adına veri kaynaklarının belirlenmesi, veri toplama aracının oluşturulması ve veri toplama gibi süreçler en az iki araştırmacı tarafından yürütülmüştür. Veri toplama sürecinde her makalenin tam metni ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir ve kodlamalar şeffaf bir şekilde yapılmıştır. Verilerin işlenmesinde makalenin orijinaline sadık kalınmaya çalışılmış, gerekmedikçe araştırmacı yorumu katılmamıştır.

2. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

2.1. Genel Görünüm

Grafik 1. Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

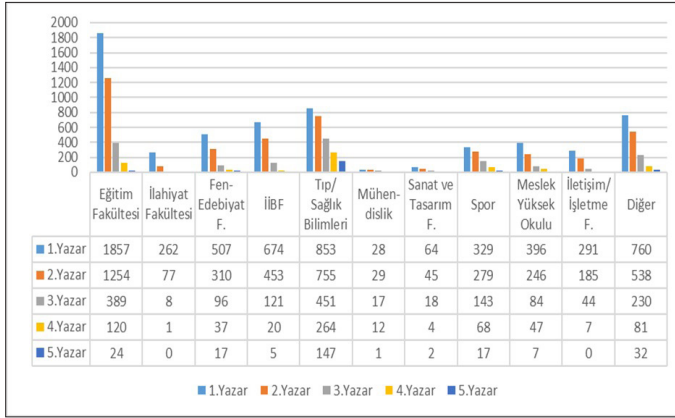

Grafik 1’de görüldüğü üzere gençlik üzerine yapılan makale düzeyindeki akademik araştırmalar 1963 yılında başlamıştır. Devam eden dönemde çoğunlukla yılda 1 veya 2 araştırma yayınlanmıştır, az da olsa bazı yıllarda hiçbir yayın çıkmadığı da olmuştur. Bu süreç hafif bir kıpırdamayla 1989’dan 2002 yılına kadar devam etmiştir. 2002’de ise yıllık yayın bazında aşağı yukarı on yıl sürecek olan bir artış eğilimine girildiği gözlemlenmektedir. Öyle ki ilk defa 2005 yılında gençlik üzerine yapılan araştırma sayısı 100’ün üzerine çıkmıştır. 2012 yılında bu rakam 288’i bulurken 2015’te tekrar 144’e düşmüştür. 2015’te, incelediğimiz dönem aralığındaki en yüksek artış trendine girildiği dikkatleri çekmektedir. Zira kısa zaman içerisinde yıllık ortalama yayın sayısı 800 bandına ulaşmıştır. Bu süreçte 2016’da 409, 2018’de 657 ve 2019’da 815 makalenin gençliği ele aldığı görülmektedir. Gençlik üzerine yapılan makale düzeyindeki akademik araştırmaların yıllara göre dağılımına bakıldığında genel olarak yıllık ortalama yayın sayısında (2002-2012

ve 2015-2021 olmak üzere) iki yükseliş trendinin yaşandığı ve günümüzde yıllık ortalama yayın sayısının 800'lü rakamlara ulaştığı söylenebilir. Buradan yola çıkarak gençlik ile ilgili makalelerin her ne kadar 1960'lı yıllarda başlasa da daha ziyade son 20 yılda kaleme alındığı çıkarımı yapılabilir. Zira 1963'ten 2002'ye kadar yılda ortalama 4,5 gençlik makalesi yayınlanırken, 2002'den 2022'ye kadarki süreçte yani son 20 yılda yıllık ortalama 307 gençlik makalesi yayınlanmıştır. Son 20 yılda çıkan gençlik makalelerinin ortalaması, 1960-2000 arasındaki 40 yıllık dönemin gençlik makaleleri ortalamasından neredeyse 70 kat daha fazladır. Tabii bu noktada akademik dergi yayıncılığı, indeks ve veri tabanı gibi hususlara geçmiş dönemlerde pek fazla dikkat edilmediği gerçeği hatırlanmalıdır. Aradaki farkın yüksek çıkmasının bir nedeni, geçmişteki makalelerden bazılarının ulaşılamaması olabilir. Diğer bir neden de Türkiye'de 2000'lerden sonra üniversite ve akademisyen sayısının artması olmalıdır.

2.2. Yazarların Çalışma Alanı

Grafik 2. Yazarların Çalışma Alanları Tablosu

Grafik 2'de gençlik üzerine makale yazan araştırmacıların fakülte, anabilim dalı, meslek yüksekokulu vb. akademik çalışma alanları resmedilmektedir. Söz konusu bilgiler makalelerin kapak sayfasındaki yazar künye bilgilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur. Çok yazarlı makaleler için yazar sayısı beş ile sınırlandırılmıştır. Çok yazarlı bir makaledeki her bir yazarın alanına ilişkin bilgiler ayrı ayrı sunulmuştur. Herhangi bir künye bilgisine rastlanamayan yazarların alanları diğer başlığı altında "belirtilmemiş" şeklinde kodlanmıştır. Yapılan hesaplamalara göre makalelerden 1850 tanesi (%30.7) tek yazarlı, 2570'i (%42.7) çift yazarlı, 940'ı (%15.6) üç yazarlı, 409'u (%6.7) dört yazarlı ve 252'si (%4.2) beş veya daha çok yazarlıdır. Anlaşılan o ki gençlik üzerine makale telif eden araştırmacılar genel olarak tek veya çift kişi (ki bunlar %70'ten fazladır) olarak çalışmıştır. Gençlik

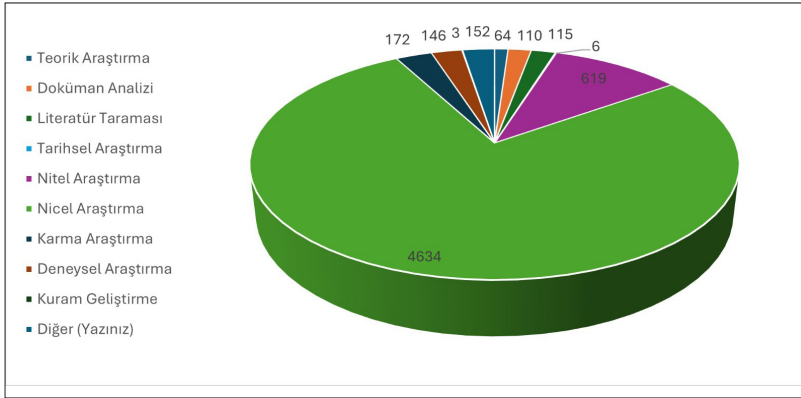
çalışmalarının disiplinlerarası bir mahiyet kazanması için araştırmacı iş birliğine daha fazla ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Ayrıca araştırmacıların çalışma alanlarını gösteren Grafik 2'ye göre gençlik konusunda en üretken alanlar sırasıyla şunlardır: Eğitim (%28.67), Tıp ve Sağlık Bilimleri (%19.43), İİBF (%10), Fen-Edebiyat (%7.6), Spor (%6.57), Meslek Yüksek Okulları (%6.13), İletişim (%4.14), İlahiyat (%2.73), Sanat ve Tasarım (%1.04) ve Mühendislik (%0.68). Görünen o ki gençlik araştırmalarında temel perspektif sosyal bilimler perspektifidir. Zira sayılan alanların çoğu sosyal bilimler alanındadır. (Özellikle sosyal bilimler alanındaki makalelerin araştırma kapsamına dahil edildiği yöntem bölümünde belirtilmişti. Fakat perspektifi sosyal bilim olmakla birlikte alanı farklı olan makaleler de dahil edilmişti. Bu açıdan her hâlükârda çıkan oranlar da dikkate alınarak sosyal bilim bakış açısının ağır bastığını belirtmekte bir beis yoktur.) Eğitimciler ile Tıp ve Sağlık Bilimlerinde çalışan araştırmacıların gençlik araştırmalarını domine ettikleri görülmektedir.

Bunların yanı sıra 500'ü aşkın yazarın alan bilgisi belirtilmemiştir. Bu genellelikle erken dönem makalelerinde ortaya çıkan bir sorundur.

2. 3. Kullanılan Yöntem

Grafik 3. Araştırmalarda Kullanılan Bilimsel Yöntem

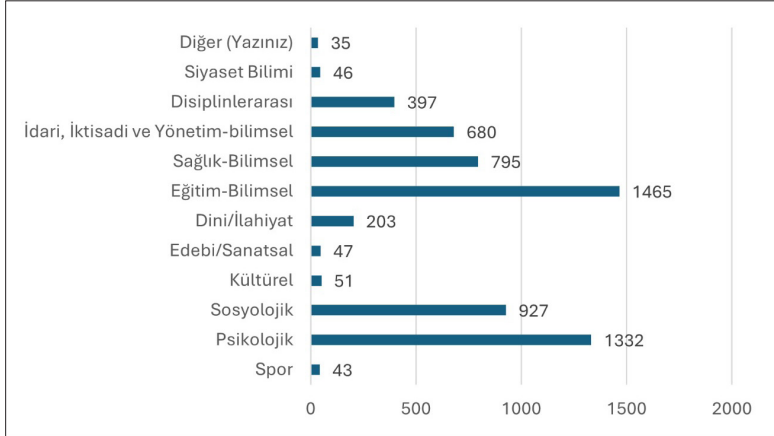
Grafik 3'te gençlik makalelerinde kullanılan araştırma yöntemlerinin türlerine göre dağılımı sunulmuştur. Buna göre gençlik makalelerinde kullanılan yöntemlerin büyükten küçüğe frekans ağırlığına göre sıralaması şu şekildedir: nicel araştırma, 4634 (%77), nitel araştırma, 619 (%10), karma araştırma 172 (%3), deneysel araştırma 146 (%2), literatür taraması 115 (%2), doküman analizi 110 (%2), teorik araştırma 64 (%1), tarihsel araştırma 6, kuram geliştirme 3. Söz konusu veriler ışığında gençlik konulu makalelerde öne çıkan araştırma yönteminin net bir oranla

nicel araştırma yöntemi (%77) olduğu anlaşılmaktadır. Herhangi bir değişkenin ilgi ve ilişkisini inceleyen araştırmalar yanında ölçek geliştirme ve uyarlama türündeki araştırmalar da nicel araştırma kapsamında değerlendirilmiştir. Onu, görece daha düşük bir oran ile nitel araştırma (%10) takip etmiştir. Çeşitli görüşme teknikleri kullanılan nitel araştırma desenleri (%10) ile nicel ve nitel yöntemin birlikte kullanıldığı karma araştırmalar (%3) birlikte düşünüldüğünde veri setindeki makalelerden %90'ının ampirik bir nitelik taşıdığı söylenebilir. Teorik, tarihsel ve kuram oluşturma türündeki gençlik konulu makalelerin genel literatür içerisindeki oranının %1 civarında kalması ise dikkat çekicidir. Gençlik konusunda en çok makale üreten araştırma alanların (Eğitim, Tıp ve Sağlık Bilimleri) perspektifinin daha ziyade nicel olması bu noktada kendisini hissettirmiştir. Ampirik araştırmalara kıyasla teorik araştırmalar neredeyse doksan kat daha az ele alınmıştır.

Bir başka öne çıkan araştırma yöntemi literatür incelemesidir. 6021 makale içerisinde 115 adet literatür incelemesi bulunmaktadır. Bu da ortalama olarak 53 makale başına bir literatür değerlendirmesi gerçekleştirildiği anlamına gelir.

2. 4. Araştırmaların Gençliği Ele Alış Perspektifi

Grafik 4. Gençliği Ele Alış Perspektifleri

Daha önce gençlik konusunda makale türünde araştırma yapan müelliflerin alanları incelenmişti. Burada bir başka bakış açısıyla gençlik konulu makalelerde hâkim olan perspektifler irdelenecektir. Bu perspektifler makalelerin konusu, problemi, kullandıkları anahtar kavram ve dayandıkları kuramsal çerçeveye göre yazarların konuya yaklaşımında, hangi disiplinin baskın olduğunu ifade etmektedir. Veri setindeki makalelerin gençliği ele alış perspektiflerini gösteren Grafik 4'e göre söz konusu yayınlardan 1465'i eğitim-bilimsel (%24,3), 1332'si psikolojik

(%22,1), 927'si sosyolojik (%15,4), 795'i sağlık-bilimsel (%13,2), 680'i idari, iktisadi ve yönetim-bilimsel (%11,3), 394'ü disiplinler arası (%6,6), 203'ü dini-ilahiyat (%3,4), 51'i kültürel (%0,8), 47'si edebi-sanatsal (%0,78) ve 46'sı siyasi (%0,76) bir perspektife sahiptir.

Ortaya çıkan oranlar değerlendirildiğinde araştırma perspektiflerinin genel çerçevede araştırmacıların müntesip oldukları alanları yansıttığı ifade edilebilir. Nitekim eğitim (%24), psikoloji (%22) ve sosyoloji (%15) hem eğitim fakülteleri hem de tıp ve sağlık bilimlerinde çalışan araştırmacıların sahip oldukları perspektiflerdir. Burada tıp ve sağlık alanının ayrı bir perspektif olarak öne çıkmamasının sebebi ele alınan konuların eğitim-öğretim ve psiko-sosyolojik perspektif içerisinde değerlendirilecek bir mahiyette olmasıdır. İdari, iktisadi ve yönetim-bilimsel perspektif ise (%11) İİBF alanını (%10) olduğu gibi yansıtmaktadır. Dini-ilahiyat perspektifi (%3,4) de İlahiyat mensubu araştırmacıların oranına (%2,7) yakındır.

Ayrıca çok yazarlı makale sayısı bağlamında zikredildiği gibi disiplinler arası çalışma oranı düşüktür. Gençlik üzerine daha bütüncül değerlendirmeler yapabilmek adına gelecekte daha fazla disiplinlerarası çalışmaya ihtiyaç olduğu söylenebilir.

2. 5. İncelenen Temel Konu

Tablo 1. Ele Alınan Temel Konu

	Ele Alınan Temel Konu	1	2	Toplam
1	Genç Nüfusta Eğitim	1386	132	1518
2	Gençlerde Ruh Sağlığı	749	276	1025
3	Genç Nüfusta Sağlık	527	106	633
4	Genç Nüfusun Sorunları	380	196	576
5	Genç Nüfusta Teknoloji(medy a)	279	79	358
6	Gençlerde Tüketim Eğilimleri	291	49	340
7	Genç Nüfusta Bağımlılıklar	232	74	306
8	Gençlerde Dijitalleşme ve Sosyal Medya	118	172	290
9	Genç Nüfusta Değerler	186	74	260
10	Genç Nüfusun İstihdamı	173	58	231
11	Diğer (Yazınız)	176	41	217
12	Genç Nüfusta Dindarlık	168	46	214
13	Genç Nüfusta Kimlikler	153	47	200
14	Genç Nüfusta Gelecek Düşüncesi	124	40	164
15	Genç Nüfusta İletişim	102	49	151
16	Gençlerin Şiddet Eğilimi	110	28	138

17	Genç Nüfusta Sosyalleşme	61	58	119
18	Yaşam Memnuniyeti	71	46	117
19	Genç Nüfusta Siyaset	81	29	110
20	Pandeminin Gençlik Üzerindeki Etkileri	71	28	99
21	Gençlerin Boş Zaman Uğraşları	60	25	85
22	Spor	74	0	74
23	Gençlerin Aile ve Evlilik Algısı	59	10	69
24	Gençlerde Kuşaklar Arası İlişkiler	36	17	53
25	Gençlik Politikaları	35	16	51
26	Girişimcilik	50	0	50
27	Genç Nüfusta Mutluluk	42	4	46
28	Genç Nüfusta Cinsellik	28	17	45
29	Dezavantajlı Gençler	22	18	40
30	Çevre Duyarlılığı	36	0	36
31	Gençlik ve Müzik	18	15	33

Tablo 1’de gençlik makalelerinin ele aldıkları konulara göre sıralaması sunulmuştur. Bazı makalelerin birden fazla konu üzerinde durma ihtimali olduğundan ele alınan temel konular başlığı (EATM1 ve EATM2 olmak üzere) iki ayrı başlıkta değerlendirilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere çalışmalardan 4046 tanesi sadece bir konuyu ele alırken, 2037 tanesi en az iki konuyu ele almıştır.

En çok ele alınan ilk üç konu önceki değerlendirmelerden sonra beklenileceği üzere genç nüfusta eğitim, ruh sağlığı ve sağlık olmuştur. Öyle ki genel toplam içerisinde bu üç temel konunun teşkil ettiği oran %41,52’dir. Yani neredeyse veri seti içerisindeki makalelerden yarısı eğitim, sağlık ve ruh sağlığı konuları üzerinde durmuştur. Eğitim konusunun makalelerdeki hakimiyeti, gençlik döneminin doğrudan eğitime konu olan bir dönem olması ve akademik çalışmalarda eğitim sistemi içerisindeki genç örnekleme kolaylıkla ulaşılabilmesi gibi durumlar etkili olmuş olabilir. Nitekim aşağıda belirtildiği gibi (Grafik 8’de) gençlik konulu makalelerde üzerinde çalışma yapılan kesim büyük oranda lise ve yükseköğretim gençliği olmuştur. Ruh sağlığı ve sağlık konulu çalışmaların büyük orana sahip olmasında ise gençlik döneminin özellikle psikolojik ve gelişimsel açıdan bireyin yaşamında kritik bir evreyi ifade etmesinin rolü olabilir. Ayrıca gençlik döneminden bahsedilirken ön plana çıkan eğitim, medya, bağımlılıklar, tüketim, değerler, kimlik, sosyalleşme, iletişim, aile, mutluluk vb. birçok konunun sağlık-bilimsel ve psikolojik perspektiflerden incelenmeye ihtiyaç duyulması da bu konuların oranını arttırmış olabilir.

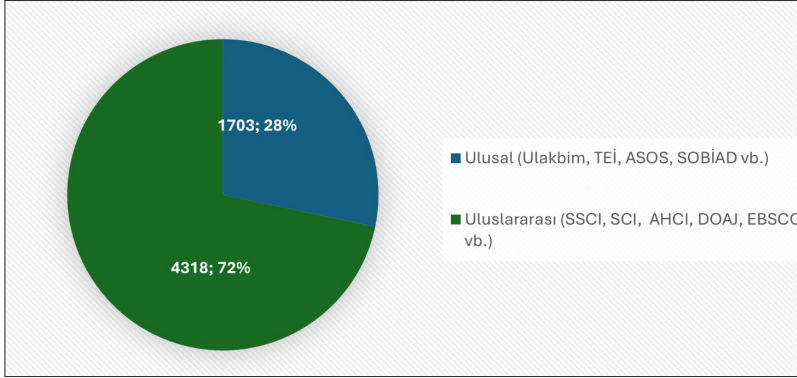
En çok ele alınan konuları takip eden konular ise genç nüfus özelinde tartışılan temel mevzuları yansıtmaktadır. Frekansı yüksek olandan düşük olana doğru bun-

lar; nüfus sorunları, teknoloji, tüketim eğilimleri, bağımlılık, dijitalleşme ve sosyal medya, değerler, istihdam, dindarlık, kimlik ve gelecek düşüncesi gibi gençliği ilgilendiren temel konulardır. Bu anlamda literatürde yer alan makalelerin gençlik söz konusu olduğunda önemli araştırma konularına değindiği söylenebilir.

Buna karşın son yıllarda revaçta olan pozitif psikoloji ve konuları ilginç bir şekilde az çalışılan konulardan olmuştur. “Değerler konusu” bir kenarda tutulursa pozitif psikolojinin, yaşam memnuniyeti ve mutluluk dışında pek fazla örneği yoktur. Ki bunların da genel veri seti içerisindeki oranı %2,1’dir.

2.6. Tarandığı İndeks

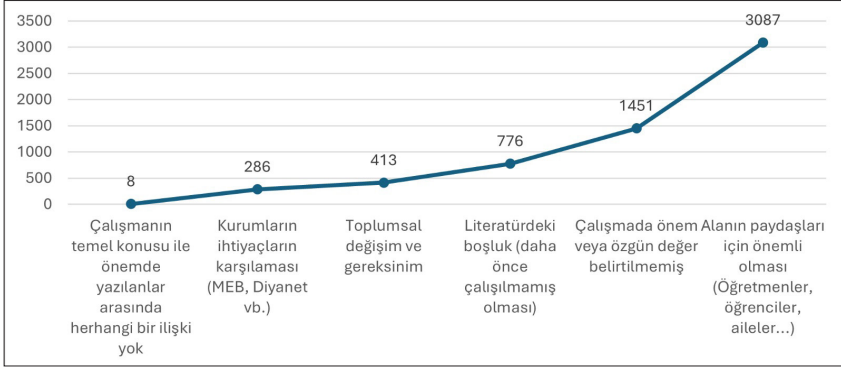
Grafik 5. Makalelerin Tarandıkları İndeks

Makalelerin nitelikleri hakkında bilgi sunan verilerden biri de yayınlandıkları derginin tarandığı indekstir. Nitekim indeksler yaygınlık, önem derecesi ve uluslararası sıralama gibi hususlar açısından değerlendirilir. Bir indeks ne kadar nitelikliyse, o indekste taranan dergideki makalelerin görünürlük ve etkileşimi de bir o kadar artar. Bu bağlamda makalelerin indeksleri ulusal ve uluslararası olmak üzere iki kategoride incelenmiştir. İndeksler belirlenirken, makale başlık sayfasında bulunan veriler ile derginin web sayfasında ya da tam sayının girişinde yer alan bilgilendirme kısmı dikkate alınmıştır. Gençlik makalelerinin tarandıkları indeksleri gösteren Grafik 5’e göre bu makalelerin kâhir ekseriyeti (4318 tanesi; %72) uluslararası bir indekste taranmaktadır. Bunların içerisinde en nitelikli indeksler olarak addedilen SSCI, SCI ve AHCI yanında MLA, DOAJ, EBSCOHost, ESJI, ESCI, ERIC, Scopus, ISI, Index Islamicus gibi diğer uluslararası indeksler bulunmaktadır. Buna karşın ulusal indekslerde (Ulakbim, TEİ, ASOS, SOBİAD vb.) yayınlanan makalelerin sayısı 1703’tür (%28). Buradan hareketle Türkçe literatür içerisinde bulunan gençlik konulu makalelerin ekseriyetinin uluslararası bir görünürlüğe sahip olduğu söylenebilir.

2.7. Özgün Değer

Grafik 6. Makalelerin Özgün Değeri/Öneminin Tanımlanma Biçimi

Bilimsel araştırmaların kalite göstergelerinden biri de taşıdıkları özgün değerdir. Genel olarak özgün değer, makalelerin giriş bölümünde literatür taramasına dayalı olarak bildirilir. Bu sayede ele alınan soru(n)un hangi boşluğu doldurduğu, ne gibi bir tespite yaradığı ya da ne tür bir politika üretimine katkı sağladığı gibi hususların altı çizilmiş olmaktadır. Bu nedenle her makalenin giriş bölümünde kavramsal ve kuramsal değerlendirme ile birlikte literatürde mevcut bir boşluk veya probleme bağlı olarak yapılan yeni araştırmanın sunacağı katkı ortaya konmalıdır. Özgün değeri ve önemi ortaya konmayan makaleler, bilimsel araştırma olarak olgunlaşmamıştır. Bu başlıkta makalenin özgün değerinin tanımlanıp tanımlanmadığı, tanımlandıysa nasıl tanımlandığı incelenmektedir.

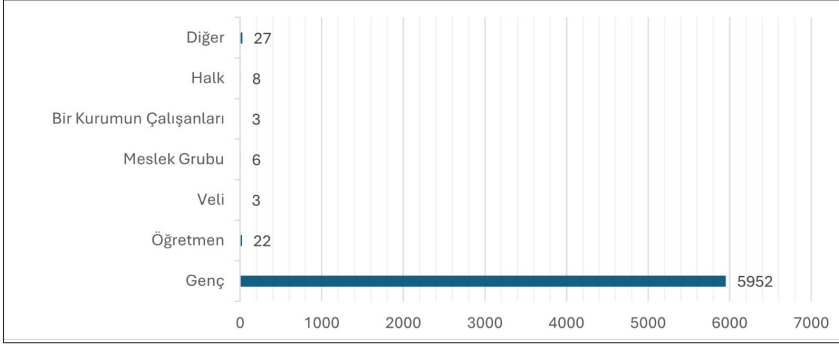
Grafik 6'ya göre gençliği konu edinen makalelerin %51'i (3087) özgün değerini alanın paydaşları için önemli olmak şeklinde tanımlamıştır. Bu paydaşlar, öğrenci olarak gençliğin doğrudan kendisi olabileceği gibi öğretmen ve aile olarak gençliğin etrafında ilişkili olan gruplar da olabilir. Bunun dışında 776 makalede (%12,88) özgün değer literatürdeki boşluk yani daha önce çalışılmamış olması, 413 makalede (%6,85) toplumsal değişim ve gereksinim ve 286 makalede (%4,75) MEB, Diyanet vb. kurumların ihtiyaçlarının karşılanması şeklinde açıklanmıştır. Görünen o ki makalelerden %75'i kendisi için özgün bir değer ve/-ya önem tayin etmiştir. Belirtilen özgün değerlerden yola çıkarak gençlik konusunun toplumsal bir mesele olarak değerlendirildiği söylenebilir. Nitekim paydaşlar için önemli olma, toplumsal gereksinim ve kurumların ihtiyacının karşılanması gibi kriterler, toplumsal yaşam ile ilişkili mevzulardır.

Buna karşın makalelerin %24'ünde (1451) herhangi bir önem veya özgün değere rastlanmamıştır. Bu, çalışmalardan neredeyse dörtte birinin bilimsel araştırma yöntemi açısından geliştirilmeye muhtaç olduğu anlamına gelmektedir. Zira

herhangi bir eksik veya problem çerçevesinde özgün değeri veya önemini ortaya koyamayan araştırmalar, bilimsel yayın tekniği açısından kusurlu sayılır.

2.8. İncelenen Kesim

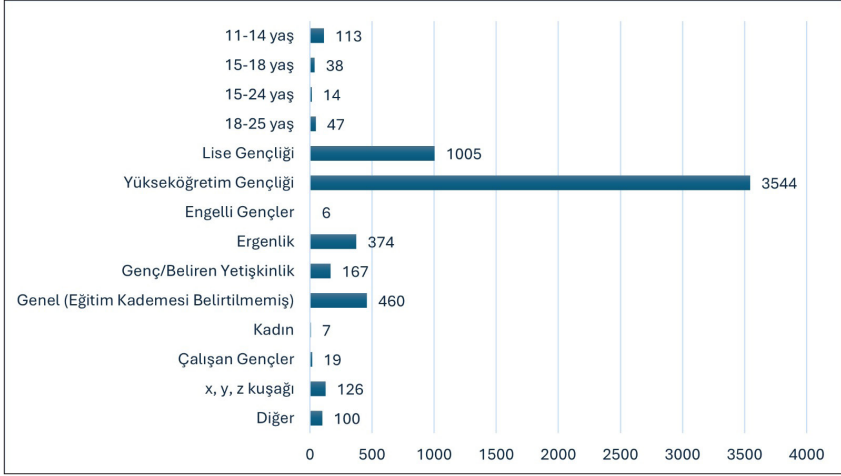
Grafik 7. Makalelerde İncelenen Toplumsal Kesim

Grafik 7’de makalelerde incelenen toplumsal kesime ait bilgiler sunulmuştur. Bu veri ile ulaşılmak istenen sonuç, gençliği inceleyen makalelerin ne ölçüde doğrudan gençlik dönemini ele aldığı veya gençlerden yola çıkarak değerlendirmelerde bulunduğunu tespit etmektir. Nitekim bazı araştırmalarda mesele gençler olmakla birlikte öğretmen, ebeveyn veya diğer toplum kesimlerinin görüşleri etrafında bir inceleme yapılmış olabilir. Elde edilen bulgulara göre makalelerden 5952 tanesinde (%98,85) doğrudan gençler konu edinilmiş ve/-ya incelenmiştir. Anlaşılan o ki makalelerde incelenen kesim bağlamında “gençleri, gençlere sor” düşüncüyle hareket edilmiştir. Bunların yanı sıra önemsiz sayıda da olsa diğer toplum kesimlerine danışıldığı olmuştur. Frekansı yüksek olandan düşük olana doğru bu kesimler şunlardır: öğretmen (22), halk (8), meslek grubu (6), veli (3), bir kurum çalışanı (3). Birden fazla kesimin incelendiği makaleler ise *diğer* başlığı altında değerlendirilmiştir. Bunlar arasında gençler ve yaşlılar (6), gençler ve ebeveynleri (1), gençler ve anneleri (1) gibi gruplar bulunmaktadır.

2.9. İncelenen Gençlik Dönemi

Grafik 8. Makalelerde İncelenen Gençlik Dönemi

Bir önceki analizde tespit edildiğine göre genel olarak gençlik konusu çalışılırken doğrudan gençlere danışılmış ve/-ya gençlik dönemi üzerinde durulmuştur. Fakat gençlik kavramı, alanı geniş bir kavramdır. Nitekim gençlik esas alınmakla birlikte farklı gençlik dönemleri üzerinde durulması mümkündür. Örneğin bazı araştırmalarda gençlik, doğrudan bir yaş aralığı ile sınırlandırılırken (11-14, 15-18 gibi), bazı araştırmalarda öğrenim dönemi (lise gençliği, üniversite gençliği gibi) ve bazı araştırmalarda yaşam dönemi ile (ergenlik, beliren yetişkinlik gibi) sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda özel olarak hangi tanım ve sınırlandırmaların gençlik çalışmalarında öne çıktığını tespit etmeye ihtiyaç vardır. Bu doğrultuda incelenen gençlik dönemi belirlenirken yazarın beyanı esas alınmıştır. Bir çalışmada “11-14” yaş arası gençler konu edilirken farklı bir çalışmada aynı yaş grubuna yönelik “ergenler” kavramı kullanılmaktadır. Bu durumda gençlik dönemi için bir birleştirme yapılmamış, yazarın beyanına göre kodlama yapılmıştır.

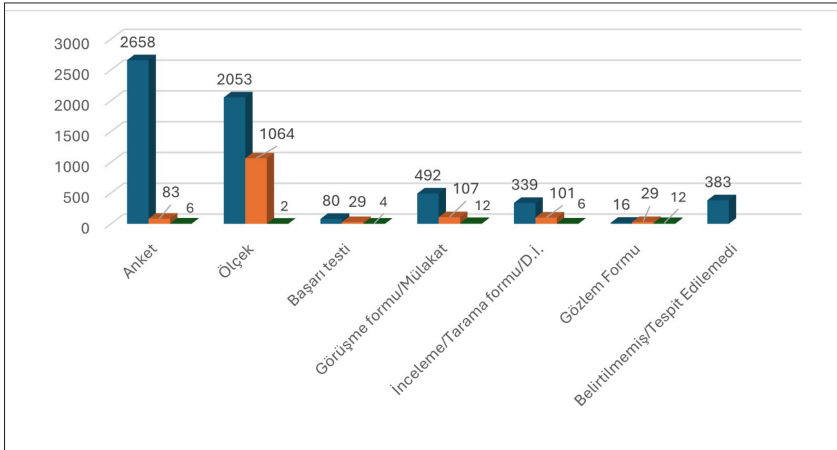
Grafik 8’e göre makalelerde en çok incelenen gençlik dönemi %58,90’lık bir oranla açık ara yükseköğretim gençliği olmuştur. Onu, %16,70’lik bir oranla lise gençliği dönemi takip etmiştir. Makalelerin %7,6’sında ise genel anlamda gençlik dönemi denilerek herhangi bir eğitim dönemi veya yaş sınırlandırılmasında bulunulmamıştır. Diğer gençlik dönemlerinin çalışılma sıklığına göre frekans sıralaması şu şekildedir: ergenlik (%6,21), beliren yetişkinlik (%2,77), x y ve z kuşakları (%2,10), 11-14 yaş (%1,87), 18-25 yaş (%0,78), 15-18 yaş (%0,63), çalışan gençler (%0,31), 15-24 yaş (%0,23), kadın (%0,11) ve engelli gençler (%0,09).

Elde edilen bulgulardan anlaşılacağı üzere gençlik dönemi sınıflandırması bağlamında en çok incelenen gençlik dönemi yükseköğretim ve lise öğrenim dönemleri (toplam oranı %75,60) olmuştur. Daha sonra en çok incelenen gençlik sınıfı beliren yetişkinlik ve ergenlik (toplam oran %8,98)'tir. Belirli yaş aralıklarının çalışan makalelerin oranı ise %3,51 ile oldukça düşüktür. Örneklem grubunun belirlenmesinde katılımcılara ulaşma kolaylığı sağlaması ve zaman açısından ekonomik olması sebebiyle daha çok üniversite öğrencileri ile çalışılmış olmalıdır. Etik kurul izni yanında kurum ve veli izni gibi birçok prosedürün çıkması sebebiyle araştırmacılar lise ve diğer kurumlarda inceleme yapmaktan muhtemelen bilinçli bir şekilde uzak durmaktadırlar.

Buna karşın çalışan gençler, kadınlar ve engelli gençler üzerinde yok denecek kadar az makale yayınlanmıştır. Bu bulgu ile bundan sonraki gençlik çalışmaları için önemli boşluk tespit edilmiştir.

2.10. Veri Toplama Aracı

Grafik 9. Veri Toplama Araçları

Grafik 9'da incelenen makalelerin kullandıkları veri toplama araçlarına dair istatistiki bilgiler yer almaktadır. Bu bulgu ile gençlik dönemi özelinde en çok kullanılan ölçme araçları hakkında bilgi sahibi olmak amaçlanmaktadır.

Araştırmalarda birden fazla veri toplama aracı kullanılması mümkündür. Bu nedenle birden fazla araç kullanan makaleler düşünülerek veri toplama araçları VTA1, VTA2 ve VTA3 şeklinde gruplandırılmıştır. Mavi sütun birinci veri toplama aracını, turuncu sütun ikinci veri toplama aracını ve gri sütun üçüncü veri toplama aracını göstermektedir. Söz konusu verilerden anlaşılacağı üzere incelenen makalelerde en çok kullanılan veri toplama aracı ölçek (%51,80), daha sonra

anket (%36,74) olmuştur. Ölçekler, istatistiksel açıdan geçerlik ve güvenilirlikleri test edilmiş ölçme araçlarıdır. Bu anlamda gençlik makalelerinin yarısında bilimsel anlamda geçerli ve güvenilir veri toplama araçlarının kullanıldığı söylenebilir. Buna karşın anket formları herhangi bir geçerlik ve güvenilirlik analizine tabi tutulmayan veri toplama araçlarıdır. Bu nedenle anket formu ile elde edilen sonuçların genellenmesi konusunda daha temkinli yaklaşılmalıdır. Her ne kadar ölçek kullanımını ile kıyaslandığında anket kullanım oranı daha az olsa da ileriki çalışmalarda bilimsel araştırma yöntemlerinin öngördüğü geçerlik standartları açısından ölçek kullanımına daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Diğer veri toplama araçlarının kullanım sıklığına göre sıralaması ise şu şekildedir: görüşme formu/mülakat (%8,17), inceleme/tarama formu (%5,96), başarı testi (%1,5), gözlem formu (%0,76). Daha önceki yönteme ilişkin grafiğe paralel olarak burada da nitel veri toplama araçlarının ampirik araştırmalar içerisinde düşük bir orana sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bunun bir nedeni olarak, standartlaştırılmış veri toplama araçlarının nicel yöntemlerde daha belirgin olması nedeniyle nicel yöntemlerde görece daha kolay veri toplama aracı bulunması/geliştirilmesi zikredilebilir.

2.11. Veri Analiz Yöntemi

Tablo 2. Makalelerde Kullanılan Analizler

Nitel	Sayısı	Nitel	Sayısı
Frekans ve Yüzde	2059	Tematik/Kategorik İçerik Analizi	420
t-Testi	890	Betimsel Analiz	180
Korelasyon	642	Söylem Analizi	38
Ortalama ve Standart Sapma	323	Metafor Analizi	25
Faktör Analizi	202	Gömülü Teori Analizi	9
Anova	184	Gösterge Bilim Analizi	6
Mann Whitney U	168	Diğer (Yazımız)	106
Ki-Kare	152		
Regresyon	148		
Kolmogorov Smirnov	146		
Tukey	106		
Cronbach's Alpha	66		
Manova	30		
LSD	24		
Yapısal Eşitlik	22		
Kruskal Wallis H	12		
Wilcoxon İşareti Sıralar	9		
Toplam	5183	Toplam	784

Tablo 2’de incelenen makalelerde kullanılan veri analizi yöntemlerinin istatistik bilgileri verilmiştir. Burada amaç gençlik makalelerinde kullanılan analiz yöntemlerinden yola çıkarak ne tür incelemeler yapıldığına yönelik genel bir çerçeve sunmaktır. Bu bağlamda analiz yöntemleri, nicel ve nitel olmak üzere ikiye ayrılarak değerlendirilmiştir. Kodlamada makale metninde belirtilen analiz yöntemi esas alınmakla birlikte yöntemin belirtilmediği durumlarda araştırmacı tarafından çıkarım yapılmıştır. Buna göre toplamda 5183 *nicel* ve 784 *nitel* analiz kullanılmıştır. İncelenen makalelerde daha ziyade nicel analiz yöntemlerinin ağırlıkta olması, nicel yöntemin kullanılmasıyla doğru orantılıdır.

Nicel analizler arasında açık ara en çok kullanılan analiz yöntemi %39,72’lik bir oranla frekans ve yüzde analizidir. Onu t-Testi (%17,17), korelasyon (%12,38), ortalama ve standart sapma (%6,23), faktör analizi (%3,89) ve Anova (%3,55) analizleri takip etmektedir. Frekans ve yüzde analizi ile standart sapma ve ortalama analizleri tanımlayıcı istatistiklerdir. Bu ikisinin veri seti içerisindeki çalışmalarda uygulanma oranı %45,95’tir. Dolayısı ile gençlik konulu makalelerin neredeyse yarısında tanımlayıcı istatistiklerin uygulandığı anlaşılmaktadır. Buna karşın t-Testi, Anova, Mann Withney U, Manova, Kruskal Wallis ve Wilcoxon gibi fark testlerinin toplam uygulanma oranı %24,96’dır. Fark yaratan grubu tespit etmek üzere en çok uygulanan Post-Hoc testi ise Tukey (%2) analizi olmuştur. Görünen o ki gençlik makalelerinde genel olarak bir olgunun tanımlanması üzerinde durulurken, iki veya daha fazla olgu arasındaki farklılığın tespit edilmesi üzerinde daha az durulmuştur. Korelasyon, Ki Kare ve Regresyon gibi ilişki analizlerinin kullanılma oranı ise %18,17’dir.

Nitel analizlerde öne çıkan analiz deseni %53,57’lik bir oranla Tematik/Kategorik İçerik Analizi olmuştur. Tematik analizler bir dizi veriyi okumayı ve içerisindeki anlam örüntülerinden belirli tema yahut kategorilerin belirlenmesini ifade eden bir analiz türüdür. Bu anlamda tematik analiz nitel bir çalışmanın ilk basamağıdır denilebilir. Akabinde derinleşmek üzere genellikle betimsel analizlere başvurulur. Nitekim incelenen makalelerde betimsel analizin uygulanma oranı %22,95’tir. Düşük frekansa sahip olmakla birlikte gençlik makalelerinde kullanılan diğer nitel analiz yöntemleri şu şekildedir: söylem analizi (%4,84), metafor analizi (%3,18), gömülü teori analizi (%1,14), gösterge bilim analizi (%0,76).

2.12. Yazarların Çalıştıkları Kurum

Tablo 3. Yazarların Ait Oldukları Kurumlar^[35]

	Kurum	Yazar 1	Yazar 2	Yazar 3	Yazar 4	Yazar 5	Toplam
1	MEB	284	149	52	25	9	519
2	Hacettepe Üniversitesi	182	145	87	45	34	493
3	Gazi Üniversitesi	185	157	48	16	4	410
4	Özel ya da Devlet Sağlık Çalışanı	120	112	80	61	35	408
5	Marmara Üniversitesi	168	108	43	18	8	345
6	Atatürk Üniversitesi	120	79	32	17	3	251
7	Ankara Üniversitesi	121	80	26	10	6	243
8	Dokuz Eylül Üniversitesi	109	77	32	9	4	231
9	Çalışmıyor veya Belirtilmemiş	100	64	29	11	7	211
10	Sakarya Üniversitesi	90	72	33	10	4	209
11	İstanbul Üniversitesi	118	62	21	6	1	208
12	Ondokuz mayıs Üniversitesi	96	73	25	8	2	204
13	Selçuk Üniversitesi	99	70	25	7	-	201
14	Ege Üniversitesi	88	66	28	14	5	201
15	Adnan Menderes Üniversitesi	92	65	28	7	4	196
16	İnönü Üniversitesi	102	65	20	6	2	195
17	Akdeniz Üniversitesi	92	65	22	6	1	186
18	Cumhuriyet Üniversitesi	82	52	20	14	3	171
19	Süleyman Demirel Üniversitesi	80	62	16	6	5	169
20	Fırat Üniversitesi	93	53	16	5	1	168

Tablo 3'te incelenen gençlik makaleleri yazarlarının ait oldukları kurum bilgileri sunulmuştur. Çok yazarlı makaleler düşünülerek kurum bilgileri Yazar 1, Yazar 2, Yazar 3, Yazar 4 ve Yazar 5 şeklinde gruplandırılmıştır. Tabloda sadece öne çıkan 20 kuruma yer verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre gençlik makalelerine en çok katkı yapan kurum 519 makale ile Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) çalışanları olmuştur. Akademik bir tür olan makale yazımı konusunda MEB çalışanlarının akademisyenlerin önüne geçmesi ilginç bir hadisedir. Daha önceki analizlerde öne çıkan yazar alanlarından eğitim dolayısı ile böyle bir netice ortaya çıkmış olması muhtemeldir. Nitekim Millî Eğitim çalışanları daha ziyade eğitim konusu üzerinde durmuş olmalıdırlar. Diğer alanlara da katkı yapma ihtimalleri

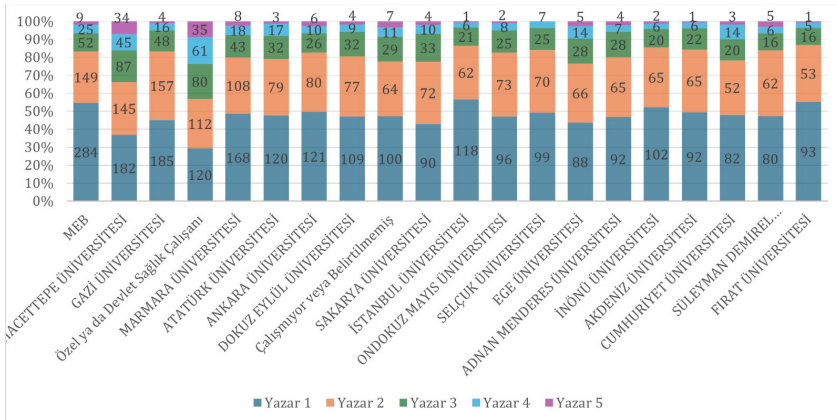
[35] Gençlik konulu makale yazımına en çok katkı sağlayan 20 kuruma yer verilmiştir.

düşünüldüğünde MEB çalışanlarının öne geçmesi daha anlaşılabilir bir hale gelir. Bu noktada özel ve sağlık çalışanlarının sayısının fazla olması da (408) benzer şekilde yorumlanabilir. Zira yazar alanlarından öne çıkan bir diğer alan Tıp ve Sağlık Bilimleri olmuştur.

Üniversiteler arasında öne çıkan kurum ise Hacettepe Üniversitesi olmuştur. Onu takip eden kurumlara bakıldığında-Gazi Ü., Marmara Ü., Atatürk Ü., Ankara Ü., Dokuz Eylül Ü., Sakarya Ü., İstanbul Ü., Ondokuz Mayıs Ü., Selçuk Ü., Ege Ü. gibi-köklü ve akademik geleneğe sahip kurumların gençlik konulu makale yayımına daha çok katkı sağladıkları anlaşılmaktadır. Bu açıdan akademik geleneğe bağlı bir kuruma ait olmanın önemiyetinin altının çizilmesi gerekir.

Aşağıdaki grafikte (10) ise her bir kurum içerisindeki yazar sıralamasına göre dağılımlar resmedilmiştir. Kurumlarda daha çok birinci ve ikinci yazarların ağırlıkta olduğu söylenebilir. Sağlık çalışanları birinci ve ikinci yazar oranları açısından birbirine en yakın kurum personelleri olarak öne çıkmıştır.

Grafik 10. Yazar Kurum Grafiği

SONUÇ

Çalışmada akademik hakemli dergilerde yayınlanan Türkiye’de gençlik konulu makaleler sistematik açıdan incelenmiştir. Söz konusu inceleme araştırmanın hedefi doğrultusunda-dili Türkçe olmayan, örneklemini Türkiye’yi yansıtmayan, araştırma makalesinden farklı türde olan veya hakemli bir dergide yayınlanmayan-dokümanlar elendikten sonra elde edilen 6021 makale üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu incelemenin amacı Türkiye gençlik araştırmalarında makale düzeyinde ele alınan temel konuları, kullanılan perspektifleri, incelenen gençlik dönemlerini vb. tespit ederek alanın paydaşlarına bütüncül bir perspektif sunmaktır.

Çalışma kapsamında incelenen makaleler 1963-2021 yılları arasında Türkiye adresli hakemli dergilerde yayınlanan bilimsel makaleleri kapsamaktadır. Yapılan sistematik inceleme neticesinde gençlik konusunun akademik çevrede 2002 yılından sonra revaç bulduğu tespit edilmiştir. Nitekim 1960-2002 yılları arasında yılda ortalama 4,5 gençlik makalesi yayınlanıyorken, 2002-2022 yılları arasında bu sayı 307'ye çıkmıştır. Rakamların işaret ettiğine göre gençlik konusu, son 20 yılda-önceki 40 yıla kıyasla-yetmiş kat daha fazla incelenmiştir. Yazarları açısından değerlendirildiğinde söz konusu makalelerinin kâhır ekseriyetinin tek ve çift yazarlı olduğu görülmüştür. En az üç ve daha fazla yazarlı makale sayısının düşük olması, disiplinler arası çalışmaların az olması şeklinde yorumlanmıştır. Biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açılardan birçok değişimin eş zamanlı ve etkileşimli gerçekleştiği gençlik dönemi hakkında farklı disiplinlerin işbirliğinde yürütülen çalışmalar konuya bütüncül bir bakış sağlayacaktır.

Ayrıca sistematik inceleme neticesinde gençlik konusunun en fazla eğitim ile tıp ve sağlık bilimleri araştırmacıları tarafından ele alındığı gözlemlenmiştir. Bunun bir yansıması olarak gençlik araştırmalarında hâkim olan perspektifler eğitim, psikoloji ve sosyoloji olmuştur. Yine söz konusu bulgunun bir yansıması olarak gençlik makalelerinde en çok irdelenen temel konular sırasıyla eğitim, ruh sağlığı ve sağlıktır. Son dönemlerde gençlik ile din ve maneviyat ilişkisinin kamuoyunda sıklıkla gündem edilmesine karşın gençlik araştırmaları içerisinde ilahiyat araştırmacılarının ve din perspektifinin düşük bir düzeyde olması dikkat çekici bir bulgu olarak değerlendirilmiştir. Gençlik bağlamında dini inanç yanında çevre bilinci, cinsellik, mutluluk, girişimcilik ve dezavantajlılık konularında daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğu anlaşılmıştır.

Yapılan incelemeye göre gençlik araştırmalarının büyük bir bölümü ampirik bir saha araştırmasıdır. Gençliği konu edinen teorik, tarihsel ve kuramsal araştırmalar yok denecek kadar azdır. Kişinin yaşamında birçok açıdan gelişme ve olgunlaşma yaşadığı bir çağ olarak gençlik dönemi ile ilgili daha bütüncül bilgiler elde edebilmek için bu tür uzun soluklu ve derinlemesine çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Buna karşılık literatür değerlendirmesi tarzındaki araştırmalar doyurucu bir düzeydedir. Ampirik araştırmalarda en çok kullanılan nicel veri analizi teknikleri frekans ve yüzde analizi ile standart sapma ve ortalama analizleri olmuştur. Buna karşın gençlik makalelerinde t-Test, Anova, Mann Withney U, Manova, Kruskal Wallis ve Wilcoxon gibi iki veya daha fazla olgu arasındaki farklılığı tespit edilmesini sağlayan analizlerin daha az kullanıldığı görülmüştür.

İncelemenin bir başka bulgusuna göre örneklem olarak en çok ele alınan gençlik dönemi yüksek öğretim gençliğidir. Uygulama kolaylığı ve zaman açısından ekonomik olması sebebiyle gençlik döneminin daha ziyade üniversite öğrencileri üzerinden incelendiği düşünülmüştür. İleriki araştırmalarda, çalışan gençler ile engelli gençler üzerine daha fazla durulması gerektiği ifade edilmiştir.

Ayrıca x, y ve z kuşağı gibi tanımlamaların yeni sayılabilecek bir dönemde ortaya çıkmasına karşın literatürde kabul edilip kullanıldığı saptanmıştır.

Bunların dörtte üçünde önem/sorun/özgün değere ilişkin bir tanımlama mevcuttur. Buradan hareketle gençlik makalelerinin ele alınan sorunun literatürde hangi boşluğu doldurduğu ve çalışmadan ne tür faydalar umulduğu gibi bilimsel araştırmaların önemli bir kalite unsurunu sağladığı görülmektedir.

Yazar Katkı Oranları

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study): Aİ(%40), ÜB(%30), ÖA(%30)

Veri Toplanması (Data Acquisition): Aİ(%40), ÜB(%30), ÖA(%30)

Veri Analizi (Data Analysis): Aİ(%40), ÜB(%30), ÖA(%30)

Makalenin Yazımı (Writing Up): Aİ(%40), ÜB(%30), ÖA(%30)

Makalenin Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision): Aİ(%40), ÜB(%30), ÖA(%30)

KAYNAKÇA

- Abay, Kader Cansu. "Türk Din Psikolojisi Çalışmalarında 'Ergenlik Dönemi Dinsel Gelişimi' Literatürü (1963-2020) Üzerine Bir Araştırma". *Türk Din Psikolojisi Dergisi* 2 (2020), 161-220.
- Adams, James F. Ergenliği Anlamak: *Ergen Psikolojisinde Güncel Gelişmeler*. Ankara: İmge Kitabevi, 1. Basım, 1995.
- Amobonye, Ayodeji vd. "Writing a Scientific Review Article: Comprehensive Insights for Beginners". *The Scientific World Journal*, (2024), 1-13.
- Arnett, Jeffrey Jensen. "Emerging Adulthood: A Theory of Development from the Late Teens through the Twenties." *American Psychologist* 55/5 (2000), 469-480. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469>
- Bayar, Yılmaz. "Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Örgütsel Vatandaşlık Davranışı: Literatür Taraması". *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 7/1 (2019), 123-142.
- Cüceloğlu, Doğan. *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*. Remzi Kitabevi, 39. Basım, 2021.
- Çınar, Nursan. "İyi Bir Sistematik Derleme Nasıl Yazılmalı?" *Online Turkish Journal of Health Sciences* 6/2 (2021), 310-314.
- Dost, Ayşe-Esin, Melek Nihal. "Üniversite Öğrencilerinde Sağlıklı Beslenme ve Fiziksel Aktivite Davranışları Geliştirme Programlarının Etkisi: Sistematik Derleme". *Göbeklitepe International Journal Of Health Sciences* 4/6 (2021), 189-200.
- Dursun, Asiye-Gamsız Tunç, Özge. "Ergenler ve Genç Yetişkinlere Yönelik Gerçeklik Terapisine Dayalı Grup Müdahaleleri: Sistematik Gözden Geçirme". *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 22/3 (2021), 2323-2346.
- Ergin, Hatice-S. Armağan Yıldız (ed.). *Gelişim Psikolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık, 6. Basım, 2015.
- Fend, Helmut. "The Historical Context of Transition to Work and Youth Unemployment". *Youth Unemployment and Society*. ed. Anne C. Petersen-Jeylan T. Mortimer. 77-94. Cambridge University Press, 1. Basım, 1994.
- Gür, Bekir S. vd. *Türkiye'nin Gençlik Profili*. Çankaya, Ankara: SETA, 1. Baskı, 2012.
- Hall, G.S. *Adolescence its Psychology and its Relations to Physiology, Anthropology, Sociology, Sex, Crime, Religion and Education*. 2 Cilt. New York: Appleton and Company, 1. Basım, 1904.

- Havighurst, Robert J. *Developmental Tasks and Education*. McKay, 3. Baskı, 1974.
- GAD, Gençlik Araştırmaları Dergisi. “Gençlik Araştırmaları Dergisi”. Erişim 24.09.2024. <https://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/>
- İnce, Abdullah. *Türkiye Gençlik Makaleleri Bibliyografyası* (1953-2021). Konya: NEÜ Yayınları, 2022.
- Jones, Gill. “Integrating Process and Structure in the Concept of Youth: A Case for Secondary Analysis”. *The Sociological Review* 36/4 (Kasım 1988), 706-732. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.1988.tb00705.x>
- Kalfa, Nazlı Tutku. *Gençlik Dönemi İnanç Gelişimi ve Eğitiminde Etkili Olan Faktörler Üzerine Nitel Bir Araştırma*. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Kaymakcan, Recep-Aşlamacı, İbrahim. “İmam-Hatip Liseleri Literatürü Üzerine Bibliyografik Bir İnceleme”. *Değerler Eğitimi Dergisi* 9/22 (2011), 71-101.
- Lindsey, Duncan. “Editorial Statement”. *Children and Youth Services Review* 1/1 (1979), 1-5. [https://doi.org/10.1016/0190-7409\(79\)90067-7](https://doi.org/10.1016/0190-7409(79)90067-7)
- Meydan, Hasan. *Akademide Değerler Eğitimi (Tezler ve Makaleler/1989-2017)*. Değerler Eğitimi Merkezi, 2019.
- GÜ, Gazi Üniversitesi. *Milli Kültür ve Gençlik Sempozyumu*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları, 1985.
- Nair, Güney. “Gençlik Şiddeti Konusunda Son On Yılda Ülkemizde Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Tematik Açından Değerlendirilmesi”. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 18/72 (2019), 1902-1945.
- Odabaşı, Fatma. “‘Gençlik Din Sosyolojisi’ Üzerine Bibliyografik Bir Değerlendirme”. *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8/2 (2021), 1183-1216.
- Okutan, Elvan-Akbaş, Malike Göncü. “15-24 Yaş arası Öğrencilerin Kariyer Kaygılarını İncelemeye Yönelik Literatür Araştırması”. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 7/1 (2019), 33-41.
- Schultz, Duane P.-Schultz, Sydney Ellen. *Modern Psikoloji Tarihi*. çev. Yasemin Aslay. İstanbul, 8. Basım, 2020.
- Shapiro, Roger L. “The Adolescent, The Therapist and The Family: The Management of External Resistances to Psychoanalytic Therapy of Adolescents”. *Journal of Adolescence* 1/1 (1978), 3-10. [https://doi.org/10.1016/S0140-1971\(78\)80005-0](https://doi.org/10.1016/S0140-1971(78)80005-0)
- Sucu, Murat. “İşletmelerin Z Kuşağı Bireylerini İstihdam Ederken Dikkate Almaları Gereken Konular: Bir Literatür Araştırması”. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi* 5/3 (2021), 848-867.
- Taşkırmaz, Mehmet-Bal, Canan Gamze. “Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Zekaları ve Yılmazlıkları Arasındaki İlişki: Sistemik İnceleme”. *Kastamonu Education Journal* 28/4 (2020), 1759-1769.
- Tekin Kaya, Nedret-Örsal, Özlem. “Türkiye’de Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığı Davranışlarını Etkileyen Faktörler: Sistemik Derleme”. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 6/67 (2018), 540-557.
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu. “İstatistiklerle Gençlik 2022”. Erişim 2 Mayıs 2024. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Youth-in-Statistics-2022-49670#:~:text=T%C3%BCrkiye%20n%C3%BCfusunun%20%15%2C2,15%2C2'sini%20olu%C5%9Fturdu.>
- GSB, Gençlik ve Spor Bakanlığı. *Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi*, 2013.
- Yaman, Ömer Miraç. *Türkiye Gençlik Çalışmaları Bibliyografyası 1923-2010*. Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, 2010.
- Yıldız, Ayşe. “Bir Araştırma Metodolojisi Olarak Sistemik Literatür Taramasına Genel Bakış”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 22/Özel Sayı 2 (2022), 367-386.
- Yıldız, Bahadır vd. “Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Matematiksel Kavram Yanılgılarına Yönelik Türkiye’de Yapılan Çalışmaların Sistemik Derlemesi”. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 17/3 (2021), 535-556.

EK 1. Veri Kodlama Öncüllerine İlişkin Tablo

Akademik İnceleme Fo...											
Ara											
Dosya Giriş Ekle Sayfa Düzeni Formüller Veri Gözden Geçir Görünüm Otomatikleştir Yardım Acrobat											
A1											
12	1. Yazarm	7 Fen-Edebiyat/İnsan ve Toplum Bilimleri/Fen Fakültesi/İdeyat Fakültesi									
13	14. Akademik	4 İktisadi/İnsan ve Toplum Bilimleri/Fen Fakültesi/İdeyat Fakültesi									
14	15. Çeşitli Alanlar (Tek	5 Tıp veya Sağlık Bilimleri/Eczacılık/Veteriner Fakültesi									
15	16. Seçenek	6 Mühendislik									
16	17. (İspat/İnceleme)	7 Sanat ve Tasarım Fakültesi/ Sanat Tasarım ve Mimari Fakültesi/Mimarlık Fakültesi									
17		8 Spor									
18		9 Meslek Yüksek Okulu									
19		10. Başka Bilimler Fakültesi									
20		11. Diğer									
21											
22											
23											
24											
25	2. Araştırma	1 Teorik Araştırma									
26	Yöntemleri (Tek	2 Dokuşun Analizi									
27	17. Seçenek	3 Literatür Taraması									
28	18. (İspat/İnceleme)	4 Teorik Araştırma									
29		5 Nitel Araştırma									
30		6 Nicel Araştırma									
31		7 Karma (Nicel/Nitel) Araştırma									
32		8 Deneysel Araştırma									
33		9 Karma Çeşitli Araştırma									
34		10. Diğer (Yazarm)									
35											
36											
37		1. Felsefi									
38		2. Psikolojik									
39		3. Sosyolojik									
40		4. Kültürel									
41		5. Etik/Değerler									
42		6. Din/İlahiyat									
43		7. Eğitim/Bilimsel									
44		8. Sağlık/Bilimsel									
45		9. Diğer									
46											
47											
48											
49											
50											
51											
52											
53											
54											
55											
56											
57											
58											
59											
60											
61											
62											
63											
64											
65											
66											
67											
68											
69											
70											
71											
72											
73											
74											
75											
76											
77											
78											
79											
80											
81											
82											
83											
84											
85											
86											
87											
88											
89											
90											
91											
92											
93											
94											
95											
96											
97											
98											
99											
100											

EK 2. Verilerin Kodlandığı Tablo

Akademik İnceleme Fo...										
Ara										
Dosya Giriş Ekle Sayfa Düzeni Formüller Veri Gözden Geçir Görünüm Otomatikleştir Yardım Acrobat										
B3										
2013-003										
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1. İnceleyen	Makale NO	1. Yazarm Çeşitli Alanlar	2. Yazarm Çeşitli Alanlar	3. Yazarm Çeşitli Alanlar	4. Yazarm Çeşitli Alanlar	5. Yazarm Çeşitli Alanlar	Diğer Seçenekli (Tek Seçenekli)	3. Makalelerin İçeriği	3. Makalelerin İçeriği	4. Makalelerin İçeriği
820	Diğer A.	2016-016	1	1				7	7	2
821	Diğer A.	2016-017	2					10	Derleme	2
822	Diğer A.	2016-018	5	5				6	3	21
823	Diğer A.	2016-019	2					6	6	5
824	Diğer A.	2016-020	1					6	2	3
825	Diğer A.	2016-021	10					10	Derleme	10
826	Diğer A.	2016-022	1	1	1			6	2	10
827	Diğer A.	2016-023	8	8	5			6	2	1
828	Diğer A.	2016-024	8	8				6	7	2
829	Diğer A.	2016-025	1					5	5	15
830	Diğer A.	2016-026	8	8				6	7	11
831	Diğer A.	2016-027	2					6	3	10
832	Diğer A.	2016-028	3	3				10	Derleme	2
833	Diğer A.	2016-029	1	1				6	7	17
834	Diğer A.	2016-030	4	4	1			5	3	2
835	Diğer A.	2016-031	1	1				5	2	9
836	Diğer A.	2016-032	11	10				6	2	9
837	Diğer A.	2016-033	1	3				6	7	2
838	Diğer A.	2016-034	5	5				6	8	9
839	Diğer A.	2016-036	1	1				6	2	9
840	Diğer A.	2016-037	4					2	9	16
841	Diğer A.	2016-038	10	10				6	2	26
842	Diğer A.	2016-039	9					9	9	10
843	Diğer A.	2016-040	4	4				6	11	13
844	Diğer A.	2016-042	8	8	8	5		6	12	31
845	Diğer A.	2016-043	9	9				6	8	11
846	Diğer A.	2016-044	8					6	8	11
847	Diğer A.	2016-045	4	4				6	9	21